نەوزاد عەزیز سورمێ

هەندێ لەو شوێن پێیانەی
بەسەر، شەختەدا مابوونەوە

نەژاد عزیز سورمێ

هەندێ لەو شوێن پێیانەی بەسەر شەختەدا مابوونەوە

چاپی یەکەم 2005

* نەژاد عزیز سورمێ
* هەندێ لەو شوێن پێیانەی
بەسەر شەختەدا مابوونەوە
* شیعر
* بەرگ و مۆنتیف: هونەرمەند رزگار فەقێ عەولا
* چاپی یەکەم 2005
* چاپخانەی وەزارەتی پەروەردەی حکوومەتی کوردستان.
هەولێر – کوردستان

مەنفێست

ساوی شیعر نهێنیە تەلیسماویەکەی پێیە،
له شیعر ئاسمانگەڕتر و له ساتەکانی خەم پەرۆشتر..
که رۆژێ له رۆژان،
خوێندن ونووسینیان به کۆڵەگەکانی کەرامەتی مرۆڤ چوواند،
خۆڕایی نەبوو..
سرووشێک بوو به ئاراستەی هەڵگەڕان بەو ساوە،
به نهێنیەکان..
ئەو ئاهەنگه تەنیایانەی خود له خودی گێڕاوەتەوە..
زەماوەندی گەشبینییە، به کەژاوەیەکی خەمبار بەڕێوە دەچێت..
ئینجا ئەو نهێنیە چی پێ نەکردین...؟
کۆڕمان به ئەزموونی،
هەمیشه له ئەزموون مایەوەدا گەرمە..
وەره با ئاوەزێیەکان بتەقێنینەوە..
کێ نالێ رووومان تێناکەن و
ئەندازەی خەونەکانمان ناگرن و
دەرگای لاپرسەنیمان بۆ ناکەنەوە..
هەموو نهێنیە ئاشکراکان،
لەگەڵ کردنەوەی ئەو دەرگایە
(با)یان لێ دەداو دەدرەوشێنەوە..
ئەگەر ویستت نیگایەکت لەساوی شیعر بۆ بێت
دەخوازێ به (با)بدرەوشێیەوە..

ڕێگای هات و نەهات..
شکانەوەی هزر..
هەڵپەی تێهەڵێنانەوە..
راکردن بەرەو ژیان،
بەرەو سەودای لاڤایی و
پیشەسازی حوسن و جەمال..
ئاڵودەبوونی تاسە..
ململانێی نەبڕاوە لەگەڵ زمان..

ئەمانە سەدای زەنگەکە دەدەنەوە،
که سپێدەدەمان بەوپەڕی ناز و ویقارەوە
شیعر له خەویی پەمبەیی جیادەکاتەوە..

(پەری)یەک گوڵێکی سپییە به دامێنی چیاوە..
ئاستانەیەکی دی نەما..
قوڵنگی فەرهادی بۆ بخەینە سەرمل
لەو باسکەوە بۆ ئەو باسک..
ڕێگاکان داخراون.. ڕاڕەو زەنەکە،
زۆر قاسیدی بەڕازەکانیانەوە قووت داوە..
ئەشکی خوێنین
بەسەراپای سرووشتی بەستەزمان دێتە خوارێ..
ئیتر تاکەی.. تاکوێ؟
ئمەکگیریە کووره هەڵایساوەکانی شیعر
ئاسنی ساردیان پێ خوار بکرێتەوە..

خەونێک لە نێوەڕۆدا

ئەو بەرهەڵە هەبێ و نەبێ چییە؟
ئاوازی جادووگەرانی تاریکی
بە ئێمە لێ نەدرا...
بەفر
لە دەرەوەی بازنەی وەرزەکاندا
چرۆی دەرکردبوو..
رووبار
پیریەتی یۆتۆبیای لە کۆڵ نابوو،
بە نەزمی کولانەوەی برینەکانمان
دۆلاو دۆڵ دەهات...

بەهارێکی پۆشتە بوو...
درەخت گەڵایان هەڵوەراند.
ئەستێرە لە هەوران نقوم بوون.
بەڵام ئاخ کلیلی عومریان شکاندین
چەخماخەی نەوایان بە زریان سپارد...
بەم جۆرە،
(مەرگ)یش جیاوازی تێکەوت.

بروانە! لێومان بە لێوی بورکانەوە ناوە،
قاسیدی هەتاویش لە قامیشەڵانی سۆزدا
ئاوازی جادووگەرانی تاریکی دەچڕێ...

بەختەوەر بوون ئەوانەی رۆیشتن
بەختەوەر بوون ئەوانەی نوێژیان بۆئایندەی بەفر دەکرد...
بەختەوە بوون...
ئەوانەی (با)یان لە چاو کرد و
دڵیان لە باران پڕ کردبوو
بەسەر پردی نۆ هەشت شەش-دا پەڕینەوە
بەختەوەر بوون.

پرۆفاید کۆمفۆرت،
بادەی نەشئەبەخش
شازادەی کسپەدار
لەبەڕ رەشماڵی لەعنەتیی شیعردا،
کینەوەر
لە شەقامی گریان
لە جوگرافیای داخراو..
لە دڵی سەر تیشە،
سەمفۆنیای ئاگری
کەنار و کەنار
بنار وبنار
ئاسمان و ئاسمان هەڵدەفڕاند...
بەدنمەکی،
تەنی لەرزۆکی
بۆ برووسکە ناکاتەوە...
ئیتر بەسەرچوون
ساتەکانی نمایشی پاکیزەیی بەسەرچوون...
ئەستێرە پۆل پۆل رایان کرد
تێیاندا بوو
لە لەزەتی جەستەی شەلاڵدا دەتوانەوە،
تاک تاکیش

بەسەر رەخشی ئومێدەوە مابوونەوە
دەڕژانە گیرفانە زلەکانی ئایدیۆلۆژیا...

ئەو بەرهەڵە هەبێ ونەبێ چییە؟
ئەبەدییەت
کوێرایی مێژوو
تەکنیکی داتەپین
گۆزەیەکی خەت خەتی سۆمەر و
شەقامی بە ژاوەژاوی
مەیخانەکانی (ئور) دەرچوو...
لێم دیارە...با بڕوات
گەردوونێکی سۆزانی،
لە سوێند و
شادی و
خەم و درۆدا هەڵکێشراو...
با بڕوات
مۆمێکی هەڵایساو
بەسەر پەنجەکانییەوە دزە دەکا،
تەلیسمی کازیوەیە...
شەفەقی ڕسکان...
دەنگەکان پچڕپچڕ ...
باران پچڕپچڕ ...
زیندانەکانی ناخ دەکوتێ...
ئەی خودای تاک و تەنیا
تەنیا
تەنیا

ئێمە سوختەی ئەو هەڵەتەین
لە خاکی لەعنەتیی شیعر،
نە سیپارەیەکمان پێیە
نە تیشوویەک...

رۆژگار
بە تراکسوتێکی بریقەدارەوە
لە باخچە ئەفسانەییەکانی شەودا
دەخولێتەوە...
لەگەڵ ئەوەشدا
خەنجەرێک نەپشکوی
چرۆیەک دانەوەشێنرا...

ئەی رووباری سەرشێت،
رووباری پیریەتی یۆتۆبیا
ئەی ترسی نزیک،
کوێرایی با
لە دوورگەی شەختەڕا
دەتکەم بە کۆلارەیەک...
دوور دوور
بەرز بەرز هەڵتئەدەم
تا لە چاوی هەمووانت ون دەکەم..

نیسانی 2001

پاییز بۆ پەنجەرەت
بەسەر گۆڵی قورینگان بڕوانێ

وشە لێوی بریندار کردم
جوانیەکی فێلاوی.. گەچڵاو..
بۆسەی چرا کزەکانی ڕێگا
لە غەریبیدا، دوور لە لێوان
پیاڵەی پڕی لێ ڕژاندم...
بێدەنگیەک
لەشەڕی ناوخۆی گوڵەکانی کەنار
دەزرنگێتەوە.

شەوقی شاربەدەر..
هەتاوی شەشدەر لێگیراو،
باڵوێزی رووبارە یەکگرتووەکانی بەهەشت
لە مەملەکەتی قورینگان
بڵێسەی ئەشکەوتەکانی سرووش
نهێنی کوژانەوەو هەڵبوونیان هێنا..
حکوومەتی عیشقیان دامەزراند..
وەلێ داخ سروودی تەمەن
لەگەڵ تاوە بارانێکدا رۆیی..
پەنجەرەی عومر لە دەرەوەی گۆشەکانی سۆز
بەسەر چاوەڕوانی ئەزەلیی نیشتمانەکەمدا دەڕوانێ.
....
....
....

پایز بێ و پەنجەرەت
بەسەر گوڵی قورینگان بڕوانێ
سۆزو سەنگدڵی پێکەوە دەبینی..
دەتوانی شنەی نەرم بپۆشی
گیرفانت لە شەونم پڕ بکەی..
لەگەڵ خەمەکانت کۆببیەوە
باس لە بارودۆخ و پێشهاتە هەنووکەییەکان بکەن.
هەر ئیمێلێکت بوێ
بەگەردنی قورینگانی بنێری..
....
....
....

وەهمێکی چەند خۆشە
مرۆڤی دڵ هەلا هەلا
هەمو جیهان
لە قەرتاڵەیەکدا کۆبکەیەوە..
شیرەی هێدمە بوونە..
بەخششی ژاڵە.
لە کەش و هەوای تاریکستان
لە خۆشەویستیەک دەچێ
هیچ حکوومەتێک دانی پێدا نانێ
هیچ فراکسیۆنێکی پەرلەمان پشتگیری لێ ناکا
هەمیشە ون
هەمیشە تەنیا
هەمیشە بێ وێنە.

تشرینی یەکەم/2002

پاسەوانەکانی ناخ

پەیژەیەک لە گوڵ بۆ هەور...
لە هۆمیرۆسەوە
هەمان تارمایی وهەمان وەهم...
سەمای دڕک
لێوارە بە تەنتەنەکانی پرسیار
کەللەپڕیی، کەڕوو...
سەری پەتەکان لە فڕین دەچن...
ئاسۆ لە پرۆتۆکۆڵێکی قەدکراو
لە تەقسێکی ئابڕوبەر.

(ئەوانەی رۆیشتن
ئاسوودە لە سپێدەی ئاژاوە
ئاسوودە لە چاوەڕوانی...
نهێنییان بۆ ئێمە جێ نەهێشت...
دیماهیان بەسەرابی
بڕست و پەندگۆیی و پیرۆزگری هێنا...
ئەوانەی رۆیشتن
لە بیشەڵانی (ئا)و (نا)وە،
ئاسوودە لە سپێدەی ئاژاوە
ئاسوودە لە چاوەڕوانی
بۆی دەرچوون...)

گوێی شار بە وتاران بریندار
مردن لە ژیان خۆشتر نەبوو...
مۆرێک بۆگۆشەگیری
بۆ زمان پژان
بۆسۆز...
گۆڕ لە خەونێک دەچێ سپی
سپی وەک کەفاوی سابوون
وێنەی (خود)ێکی سەر بەتەم...

چاوی شار بە وتاران سووتاو
هەور بە مشتێ خۆڵ
بەری ئاسمانانی نەگرت...
ئینجانەیەک لە کلیل
شۆڕشێک لەشەرم
شەو نەیهێشت قژم لە سەردا بڕوێ...
شەو نەیهێشت من و خۆم
یەکتری ببڕێنینەوە...
شەو نەیهێشت گوێمان لە فرمێسک
چاومان لە دەنگ بێ...

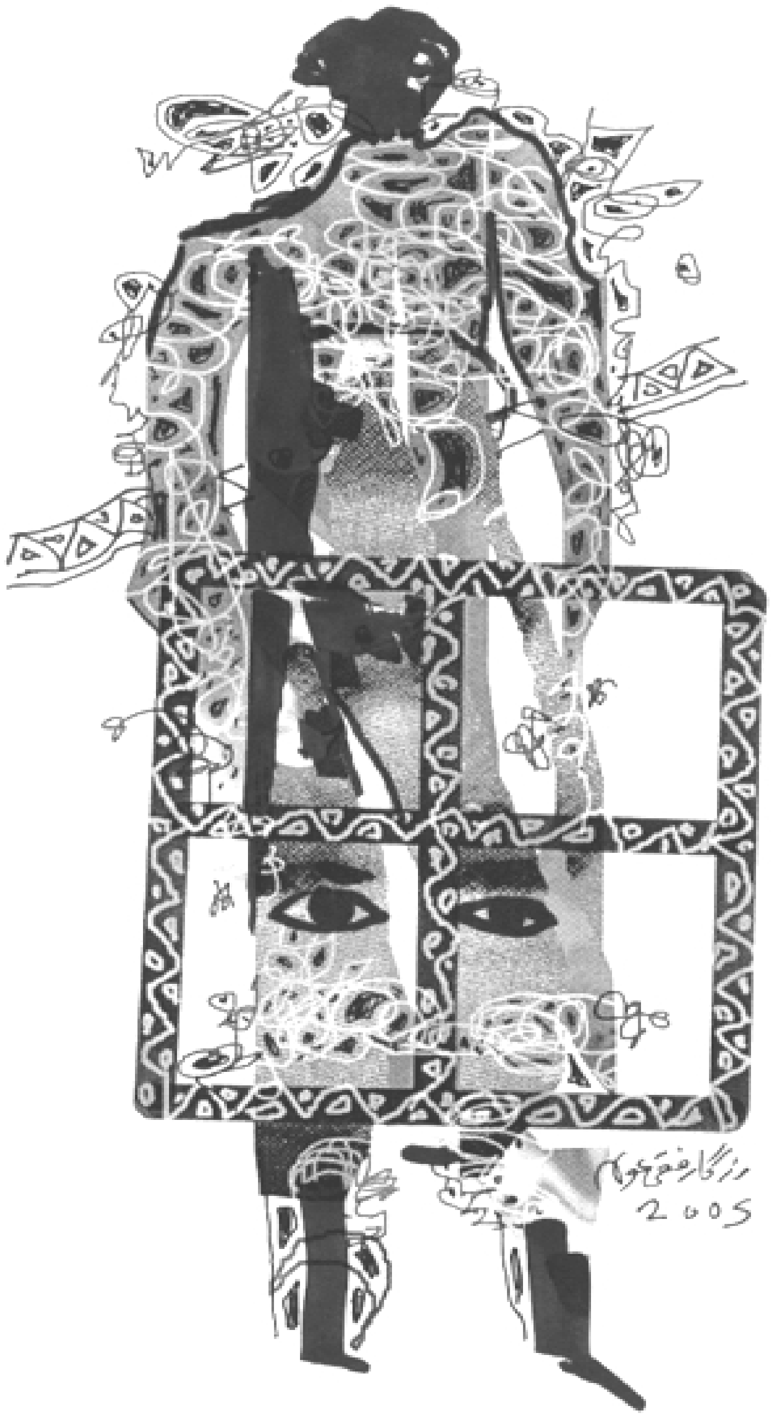

(تۆنێلێکی تاریک بوو
ئەو گیانبەتاڵییەی لە ئاڵوودەیی زیاتری تێدا نەبوو
مۆتەکەیەکی پیر، کانگەی شەیتانهێن
شەشدەری لێ گرتبووین...
ئەی شاری گۆڕ
کە دڵنیا و ئاسوودە لە ڕەهایی ئاکامەکانەوە
پێ لەسەر پێ تیلاکت لێ خوار کردووە...
ئەی جەستەی تاجە خلۆر کراوەکان
پیاڵە وسەنگدڵی و مەیخانەش
بۆ دەرەوەی خەونەکانمان تووڕدران...
ئێستا تارماییەکی ئاوابوو و
ئەستێرەیەکی نووستووین...
ئێستا لەخاڵێک دەچین
تا لەبەر ژمارەیەکمان دانەنێن ناخوێندرێینەوە...)

شارا چ شارا
سروودێکی دەگمەن
کوورەی نوور...
شارا چ شارا، بە خۆی دەچوو
گەنجینەی کەژاوە

گوڵێکی ڕەنگ هەڵایساوی باخچەی خوا
نیشتمانێک پڕ بە هەناسە...
لە زەماوەندی شەختەدا
چووە دەست ئەوانەی
ڕێگایان بۆ نەدەچووەوە بانە...
شارا چ شارا؟
زەمانێکی زۆر کولێرەی لە ژەهردا کردە قیبلە
کولێرەی کردە دەزگای بیرکردنەوە لە مردن...
شارا چ شارا
جۆگە و ڕووبارەکانی لە چوارچێوە دەگرت...

زستانێک لە پەمۆ
کرمی ڕووناهیخۆری
لە جەستەی دنیا بەرداوە
کازیوە
سپێدە
نیوەڕۆ وئێوارەیان پێ نەهێشتن...

داد ئەی شاری گۆڕ
کە دڵنیا و ئاسوودە
لە ڕەهایی ئاکامەکانەوە

پێ لە سەر پێ
تیلاکت لێ خوار کردووە...
بە هارێک لە شێتی
شیعری بە قەسیدەمانەوە نەهێشت...
داد...داد...
داد... ئەی شاری گۆڕ
بالآیەک لە کینە
کێوێک لە پۆستاڵ
دالآنێک لە خونکاریی
شایان بوو بدرەوشێنەوە؟

ئەوانەی ڕۆیشتن
ئاسوودە لە سەری پەتەکان
وەک بەرپابوونەوەی پەپوولە
یا گوێ بۆ مۆزارت رادێران
لە حەقیقەتی سێبەرە کزەکاندا
دەیانویست بە ماچ
دەمی ئۆپۆزسیۆنی ئەڤین بگرن.

بۆشاییەک لە پڕی
جبەخانەیەک لە ئاشتی
ڕێگە بوو دەڕۆی
نەک قاچەکانی من
مانگ بوو دیار بوو
نەک پەنجەی من...
ئەو دارەی سێبەری دەکرد
شین نەبووەوە...
ئەو پاژنانەی شوێنەواریان دەرکەوتبوو
پاژنەی بۆرە جەنگاوەرەکان بوون
دیلیان لە مەزرای ئەجندان
بە پەتی پەشمین دەخنکاند...
ئیتر تەواو ئەی چاوی پاسەوان
چیرۆکی سێبەر لێرەدا تەواوبوو...
گرێکان
لە هێدمەی هەرزەیی و پەیمانشکێنیدا
لێرەدا کرانەوە
لێرەدا...
ئەی چاوی پاسەوان...

شوباتی/1998

ئایندەی پایز

چرایەک لە حوسنی تۆ هەڵبوە
وێنەی ڕێژنەی گریانی جودایی...
وەک خەمی نیشتمانی دوور...
سێبەری کز...مۆسیقای ناخ
بێداری هەمیشە بێدار
دەڵێی سێوە دێرینەکانی باپیرمن
بەسەر کەلاری مێژوودا،
بەو تاڵە قژانە نووساون
بە شەوبا دەلەرێنەوە...

چرایەک لە حوسنی تۆ هەڵبوە
بوونەوەرێکی بێ سەرەتا و بێ کۆتایی،
نە لە خوا دەترسێ،
نە شەرم لە ئادەمیان دەکا
بە بەرچاوی با
بە بەرچاوی بەفر
بە بەرچاوی باران
ڕاوی پەپوولان دەنێ...
بوونەوەرێکی بێ سەرەتا و بێ کۆتایی
نە لە خوا دەترسێ،
نە شەرم لە ئادەمیان دەکا...

چرایەک لە حوسنی تۆ هەڵبوە
خەم نزیک و نیشتمان دوور...
تەم لە دڵاوایی چاوی ڕێگا
بەرەو دۆزەخی تاریکی،
یا فیردۆسی نوور بچێ؟
من بە کوێدا بڕۆم؟

ئاسمان کوێر
ئاسمان لاڵ

من بە کوێدا بڕۆم؟
لەو هەموو سێبەرە
کام سێبەر هی خۆمە؟
چرایەک لە حوسنی تۆ هەڵبوە
هەموو قەڵەمەکان تێکەڵ بوون...
هەموو خەنجەرەکان،
شمشێرەکان تێکەڵ بوون.
نیگاکان روەو ژوور
سەرەداوەکان پچڕاو...
چیا،
نیشتمانی پایز،
دوا تاڵی شەفەق داڵدەی نەداین!
رووبار بۆ سەمای دڕکاوی
ئوتووی کراسەکەی تێک نەدا

ئاسمان کوێر
ئاسمان لاڵ
ئاسمان کەڕ
من بە کوێدا بڕۆم
لەو هەموو سێبەرە
کام سێبەر هی خۆمە؟

چرایەک لە حوسنی تۆ هەڵبوە
ئاراستەکان لە نووکەوە بەرەونیگا
نیگا...
جێ پێی بەسەر فەرشی ئومێدەوەیە
نیگا
تامی پرتەقاڵێک دەدا
کە لە چاودا وەک هەتاوێک وایە...
نیگا
لە بەرەبەیاندا خەو دەبیاتەوە...

چرایەک لە حوسنی تۆ هەڵبوە
شار تینوو...کولافە
شەقام لە وەرزی نمەکگیری دا
هاڕمۆنیای خاکەشین و مێرگی ترس...

برینەکان لەوەیان زیاتر پێ نەدەکرا
مانگ،
بێداری هەمیشە بێدار
مانگ،
چ پەیوەندی بە سێوێک هەیە
سێوێک هەموو دنیا تووڕ دەدا
پاشان کۆی دەکاتەوە...

مانگ،
چ پەیوەندی بەوە هەیە
پایز لە شاخ بووە یا لە شار
خەباتی ژێر زەمینی هەبووە یان نا ؟
مانگ
چ پەیوەندی
بەو بروسکە گەرمانەوە هەیە
هەمیشە لە باتی نان ودەرمان
لە هاوارمانەوە هاتوون...

ئەی هەوری نزیک،
گەوهەری روناهی!
ئەی خانە خوێی میواننەوازی مەرگ!
سوپاکان بێرەدا رۆیشتن...
جوانیەک
هێشتا شوێنەواری مابوو
لەم رێگایەدا درایە بەر نێزان...
زامەکان وەکو خۆیان لێ هاتەوە!!
هەوری نزیک،
گەوهەری روناهی
خانە خوێی میواننەوازی مەرگ!

شکۆمان بە ساتێکی فڕیندا
بۆیە لە ژاڵەمان زیاتر نەدی،
چاومان لێ دابگرێ
پیاڵەمان لێوان لێوکا...
بەم جۆرە پێداهاتین
درەختەکانمان یەک یەک بڕین
تا لە چاومان روانەوە...
(نوور)مان بە شەوی دەیجوور سپارد ..
هەوری نزیک، گەوهەری روناهی
خانە خوێی میواننەوازی مەرگ...
خۆرئاوا نەببوو
ئێمە بووین لە جوانی تێر بووین...
ئێمە بووین رۆژگارمان تا دواچۆڕ خواردەوە
خۆرئاوا نەببوو...
هەوری نزیک، گەوهەری روناهی

لەو ساوە،
زەردەخەنەیەک،
لە قوڵایی برینەکانەوە هاتووە
خەنجەرێک
لەگەڵ هەڵکردنی باهۆزدا هەڵکێشراوە...
پەیژەی ئومێد،
بە ئاوازە کپ کراوەکان،
بە مۆسیقای ناخەوەیە

لەو ساوە،
چرایەک لە حوسنی تۆ هەڵبوە
لەڕێوڕەسمی خۆپیشاندانێکی ئاشتیانەدا
جانتای دەستمی پڕلە شەوق کردووە
چاوچاو
چ شەوقێکی ڕەش و جوانە
لە دڵە بۆشەکان دەدرەوشێتەوە...؟
چاوچاو چ شەوقێکی بێ ترس و گومانە
لە لێوە بە بارەکاندا نوقم دەبێ...

چرایەک لە حوسنی تۆ هەڵبوە
سپێدەدەمان
گوڵەمێخەک،
دارەبەنەکانی پاڵ پاردە
بە سەمای ئەفسووناوی شازادە
لە خەو هەڵدەستان...
شار تینوو...کولافە
شەقام لە وەرزی نمەکگیری دا
هارمۆنیای خاکەشین و مێرگی ترس...

من رۆیشتم!
سەرم لە تاریکەبازاڕی ئاشنایان دا بەجێ هێشت
دامەوە کۆڵانە خۆڵەمێشیەکانی ئەکبادان
ئەفسووس
نە کەژاوەی سوڵتانم دی
نەبۆنی شازادە روومەت گوڵیەکانم کرد
بەڵام گوێم لە مۆزارت بوو
پەردەی حەرەمی دەلەراندەوە...
ئەو دەمە تێگەیشتم ئایندەی پایز لە کوێرا دێ.
تێگەیشتم
چرا بۆ چی لە حوسنی تۆدا هەڵبوە
ئەی هەوری نزیک...گەوهەری روناهی
خانە خوێی میواننەوازی مەرگ.

کانوونی یەکەم2001

بەرەبەیانێک دەگەڕان مێژوو بکڕن

لە کەش و هەوایەکی دیموکراسیدا:
ماڵەکەمان سەربەشی ماڵان بوو...
کتێبخانە نووستووەکەم،
خوێنی بێ کۆڵسترۆل و
بێ گیروگرفت.
لە بەرەبەیانێکی گوناهباردا
مانگێکی شکاوە
بەسەر دەم و چاوە لۆچەکان دا دەڕژێ
کە دەگەڕان مێژوو بکڕن...

ئاگردانی پژاو
پارسەنگی کچێنی سەردەم،
هەتاوی تەمەنمان
لە سەرەتاتکێ ی شارستانیەتدا
کردووە بە تۆپێک نهێنی...
سیزیف
سیزیف
سیزیف
دەگەڕێین مێژوو بکڕین...

فریشتە نووریان لێ ناکەوێتەوە.
بۆرە پیاو
پیاوی داڵانە نهێنیەکان
پیاوی هزرە مەڕمەڕیەکان...
لە بەفری مێژوو
لەوەهمی مێژوودا هاتوو
کەترە...
لە گومان و تاوان دا ڕسکاو...
زمانی گەمەو خوێنکاری...
شەیتانی شەوە سوورەکانیان
بەرداوەتە سێبەری کز ..

چاوی هەڵۆ ونە
دەنا باخەکەمان
بەری سێ ساڵانی پێکەوە گرتبوو
بێ دەنگی دەزرنگێتەوە...
پەپوولە ئارامیان لەبەڕ براوە...
چاوی هەڵۆ ونە
چ دەکەن بکەن!
دنیا خۆشە و بێ دەرگایە
چ دەکەن بکەن
با ئەمەش چاڵێکی تر بێ
لە ڕێگایێ
ناومان ناوە خەون.
لە بۆشاییەک
پێی دەڵێین(30) یا (100).

کلۆی قەند
بەسەر زمانەوە دەتوێتەوە.
بە لەلەیی بێ یا بە پێناوی
گووپی خڕ کردووە
گۆشتی چەناگەی شۆڕ کردۆتەوە
هەواڵەکان وا دەگەیێنن...

ئیتر شاباش لە قوڕمیش
لەتیف تیفەو ئینتەلایی...
شاباش لە سەدەی بیست و یەکەم

ئەوە دیماهی سروودانندنە
یا فەرواى پڵنگێکی بەڵەک
بای پۆشتە کردووەو
چیای بڵندو
ئاوی بە جۆگەو رووباران دا بردووە؟؟
ئەوە ڕوومەتی شازادەیە
یا کولێرەی ناو زیندە خەونەکانمان؟

ڕەنگە ئەو کۆشکانەی بە کەللە سەرهەڵنراون
جوانتر بن...
ڕەنگە لە تاریکی دا
گەنجینەی زۆرترمان دەست کەوێ.
ڕەنگە سیمێکی لە هەندەرانەوە هاتوو
تەزووی گەرمۆکەو خۆشمان بداتێ
گەرمی دراوەکانیان ئاسا...

رەنگە وای لێ بێ
کردنەوەی بازاڕێک
خێری زیاتر بێ.
ئەو دەمە خەونەکانمان دێتە دی..
ئەو وەختە،
لە باتی رۆژی دوو نان،
سێ نان دەخۆین.
لە باتی رۆژی چایەکیش،
دوو چا دەخۆینەوە.

وڵاتەکەمان خۆشە
دەڵێن یۆرانیۆمیشی تێدایەو
شەهیدیشی تێدایە.

کانوونی یەکەم1996

ئەشکی

نیگایەکانت بە ڕەوتی نسکۆ
لەو ڕێگایانەدا پەرت بوون
فێڵیان لێکردین
بە دالآنە هێمنەکانی ڕۆحدا تێپەڕین
بێ ئاوڕدانەوە...
بێ لا لێکردنەوە...
بێ ڕوانین...
وێنەی گوللەیەک لە نیشانەدا سەردەکا
لە سێبەری لەزەتدا توانەوە...

نێچیرێکی ئاسان نەبووم
دڵێک بردمی،
بە ڕەوتی نسکۆ، بە کامی لەتردان
بەهارێکی بۆبە کراو
پەڵە هەورێک
لە چاوی منەوە هەڵکشابوو...
سوپاس بۆ با
سوپاس بۆ با
سوپاس بۆ با
نەیهێشت چاوم لە ئاسۆدا ببڕێ
سوپاس بۆ با
دەنگی بەو چرایانە بەخشی
لە ناخی (من)ی ناو (خۆم)دا
بانگیان دەدا:
جیهان فریشتەیەکە لە پەشم
لەو زەمەنە درێژترە
گوڵێکی تێدا دەپشکوێ
لەو ڕووبەرە فراوانتر
بە مەزاری بێ سنووری
زیندەخەونەکانمان دیارە...

گوناه، ئەشقیای خانەگەردان
بەسەر کەپکی بێ ئومێدی و لە خۆنووسان
گوناه،
ڕێبواری شەکەتی چاوغایەنی هەڵوەدا
لە شەقامی کوژاوەو چۆڵی
ئێوارە درەنگان...

ئەمجارەش با لە دیدارئاخری تۆی پاراستم
ئەمجارەش با،
لەو هەورانەی شاردمەوە
کە لە بن پێیان کەوتبوون...
سوپاس بۆ با
سوپاس بۆ با
سوپاس بۆ با
سوپاس بۆ با کە هەمیشە ناهێڵێ
بازی کێوییان بگیرێ...

وەسیەتی ئەستێرەکان نەبوو
ڕۆژگار جێنووکی سپی
بە سیمای ماندوومان بەجێ هێشت...
وەسیەتی ئەستێرەکان نەبوو
خۆر لە نیگای تۆدا
ترس و گومانی بۆ باراندین.
وەسیەتی ئەستێران نەبوو
ڕێگاکان فێڵیان لە خەونەکانمان کرد
وەسیەتی ئەستێرەکان نەبوو...
ئەمە ڕەوتی باهۆزە ناوادەکانی
دۆزەخی زەمین بوو
لەگەڵ تەنیایی کزەبای سپێدە و
دڵە هەلا هەلابووەکان جووت دەبوون...

کێڵگەکانی شەو
بە مۆمەکانی بەرپەنجەرە ڕووناک ببوونەوە
تێشکانێکی شۆخ بوو
لە سیلەی سۆزەوە
بڕوانیتە جوانی
ماندوو
هەناسەسوار
لە باسکاندا ئاوا دەبێ...
گەمەیەکی بەسەبر بوو
بارانی مانگمان بە بریناندا دەکرد...
ئاگرمان لە قووڵایی ڕووباران دەکردەوە...

مەملەکەتێکی بێ شنە
بێ نوور بوو..
هەموو پیشەسازی و دەوڵەتی
چەند کارگەیەکی وەهم بوو
کە لە ڕاست و چەپ
بە ڕاست و چەپ کاریان دەکرد

تێشکانێکی شۆخ و گەمەیەکی بە سەبر
لە سیلەی سۆزەوە بڕوانیتە جوانی
بڕوانیتە گوناه
ئەشقیای خانەگەردان
ڕێبواری شەکەتی هەڵوەدا...
تێشکانێکی شۆخ...
گەمەیەکی بە سەبر...
تێشکانێکی ...
گەمەیەکی ...

تشرينی یەکەم-2001

لەبەردەمی ناندا

گۆڕی دوور لە مەرگ
پەنجەرەی کراوەمان،بەسەر باپێوی
وڵاتی بە مردن تێرو بەشتی تر ناشتا
ئامرازی پاکەوانەکان...

گوڵئەندام
لە پاڵ ئەوەی من و تۆ دەیزانین
ترسم لە ئاوی پەنگاوە...
لەم ڕێیەدا،کە زیاتر لە ئاوەڕۆکان دەچێ
ترسم لە تیغی تازە ساوە،
لە چەپڵەی گەرمی رەعیەت.

لە کۆڵانە رووتەکانەوە بەرەو پەرستگا ،
منداڵیی نیشتمان و
نیشتمانی منداڵیمان هەڵواسیوە...

بوونەوەری ڕەنگ داپچکوڕاوی
چاو زیت و کەمۆ
لە کەندووی بەتاڵ ئەکەن
سێ وەختەی رۆژێ، بۆش
کاسەی سمتیان داوەتە بەرخۆر...

گۆڕی دور لە مەرگ
ئاسوودەییەک لە پێدەشتی چاونزیی و
بەدکریڤی دا
تژی خۆهەڵخستن.

تەنگەڵانیکی بێ هاوتا.
زڵکاوێکی خومار.
لە کۆڵانە رووتەکانەوە بەرەو پەرستگا
منداڵیی نیشتمان و
نیشتمانی منداڵیمان هەڵواسیوە...

تەمموز/1996

دەست لە کار کێشانەوەی ئەستێرەکان

(1)

ئەو ژنەی
لە رەنووی هزرە مایەپووچەکانەوە
کەوتۆتەوە
ئەو ژنەی
ڕەشەبای پۆشیوە و
شەڕی سپێدەدەمان ئاگردەداو
چاو لە ئێوارە دادەگرێ...

ئەو ژنە حسابێک بۆکەس ناکا
نە بۆ هێزی هاوپەیمانان،
نە ئەنجوومەنی حوکم...
بە نیلۆفەری چاوی
هەموو هۆیەکی ژیانی لە شار بڕیوە...
ئەستێرەی لە ئاسمان خانەگومان کردووە
دەستی پێ لە کار کێشاونەتەوە...

لە میوانداری مەرگدا
کە خوێندنەوەیەک نامێنێ
با خۆی رووت دەکاتەوە
چیاکان سەر لە بن گوێی یەکتر دەنێن...
ژنێک ڕەشەبا دەپۆشێ
سپێدەمان ئاگرد دەداو
چاو لە ئێوارە دادەگرێ...
ئەستێرە ئیتر هەڵنایێن...
دەست لە کار دەکێشنەوە.

(2)

من خەونێکی دیکەم نەبوو
ئەو ئازیزانەی خۆشم ویستن
داخ کە پێیان نەزانیبوو
لەگەڵ دەست لە کار کێشانەوەی ئەستێرەکان
ونم کردن.

(3)

له خۆشەویستی دەپرسی
چۆن دێ و چۆن دەڕوا؟!
بۆهاتنی خۆشەویستی هۆیەک نییە
خۆشەویستی هەمیشە دێ...

(4)

شارم بە چۆلەواری ڕۆحم سپارد
سۆز و چاوەڕوانیی و خەونی مناڵیم
بەم دەمودەستە
لە کوێ بێنمەوە؟
کە خۆم ئاگرم دەکردەوە و
خۆم سڕ ببووم...
ئەو چاوانەی
تریفەیان لە مانگ دەدزی و
باری (نوور)یان
لە بەر ئاستانەی خەراباتان لێ دەخست
ئەو چاوانە
نسێی خۆرئاوا بردنی...

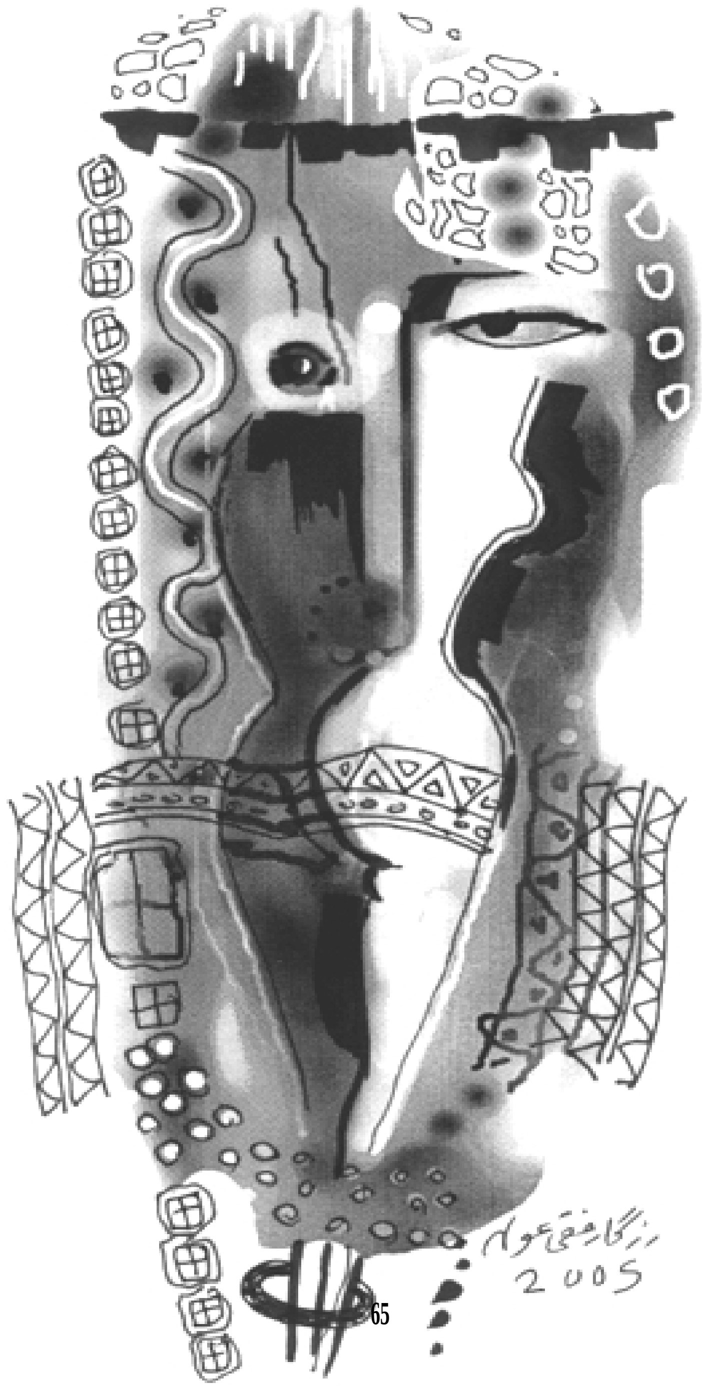

(5)

ئەستێرەکان
دەستیان لە کار کێشایەوە...
پێویستە چارەیەک بۆ ئاسمان بدۆزرێتەوە
لە میوانداری مەرگدا
خوێندنەوەیەک نامێنێ...

ئەیلول/2003

خۆشەویستی بە پێوانەی ڕێختەر

(1)

پەڵە هەورێک لە شکۆفەی گریانی من پەیدا بوو/ڕۆیی ڕۆیی بەسەر کێڵگەی تردا باری/ئەو بێ ئاگا نوقمی شەقامە بەژاوە ژاوەکانی لەزەت بوو/من لە کۆڵێتە هێمنەکانی ڕۆحەوە/ گڕوگاڵی پەپوولە ڕەنگاوڕەنگەکانم دەدی/نوکتەم بۆ ئەفسانە دەگێڕایەوە/ (با)م پۆشتە دەکرد و گەردانەم لە باران دەهۆنییەوە/

سترانی ڕۆحی دەچڕی
هەناسەی لە لێواران شین بوو
لوتکەی لە بەفر یاخی
شکۆی لەسەر جادان کەوتوو...

(2)

دڵی دوور لە خۆشەویستی/ دوور لە مەیل/ نزیک لە پیاڵە، لە کەیل بوون/ بەڵام تیشکێک بە پەیکانی بێ ئامانی شەهلاوە ئەوەتا لە دوور ڕا دیارە/ڕووبارێکی خەواڵووە/ لە رازێکی ئاشکراو خەیاڵێکی نوستوو دەچێ.../ دڵی دوور لە خۆشەویستی...تاسەی ئاڵۆدەیی/

گریانێک لە چاوی هەڵوەدای ڕۆژپەڕ
دەڵێی هەوری هاوینانە،
نە پەرت دەبێ، نەدەبارێ...
شازادەی قامیشەڵان
نەشئەی سایە فێنکەکان...
بەفر دەیلاوێنێتەوە...
بەهار سڵاوی لێ دەکا...
شازادەی قامیشەڵان
قژی لە هەور دەسوێ
مەمکی لە نوور...

(3)
ئەو کانیه بەختی لێ قووتداین/ڕۆحمان نوزەی لێ
براوه، بە دوامانەوەیە بە ئاستەم هەناسە دەدا/درەخشانە...
درەخشانە بەر ئاستانەی خەراباتان/تەنپۆڵایە ئەو بەفرە
ناتوێتەوە/بە بیار بە بیارانی/

ئەو شۆستانەی
خۆزگە ناکامەکانی نیشتیمانیان لێ کەوتبوو...
کەس بە لایان دا ناڕوا
تەنیا
بێ ئاودەنگ...
سەرکز... چاوەڕوان...
لە کێڵگەیەکی بەردراو
لە گوندێکی وێران ئەچن...
ناوی لە هیچ لیستێکی ئاوەدانکردنەوەدا نییە
ئەو سبەیەی لە خەونا دیبووت
ئاڵ بردیەوە...

ئەو بێ مەیلیەی لە کوخەکاندا دەژی و
لە تارمایی کازیوەدا دەردەکەوێ
بەڕوومەتی چرچ و لۆچی لێرەواردا دێتە خوارێ...

سرووشت، سەرچاوەی پاکیزەیی
ئەو ڕێیە بەسامە نەبوو
ئاگردز نائومێدی و ڕەنجبەخەساری بۆ هێنا
ئاگردز...
ئاگر...دز...

(4)

له ڕەوتی باران بێزار نەبووم/ بزانە من لە ڕەوتی باران بێزار نەبووم/ ئەو ڕەخشەی شەوانە دەیدایە کێو، شەیدا... درەوشاوە... ڕێگای ون کردووە لە شەتاوان دەخوولێتەوە/ شینگێڕ دیسان بۆچی کۆبوونەتەوە؟/ ئەو گیانلەبەرە خەمبارانە بەم نیوەشەوە بە دوای چیدا دەگەڕێن؟ بڵێی ڕێگایان بدەن پەیژەیەک بە خەونەکانیان هەڵبنێن؟/

هەست... بە تەسلیم بوونی نیگا.
خەون... بە ئاوازی سەقەت.
ژیان... بە بێ پێناویی و بێدەنگی.
نەوت... بە خۆراک.

(5)

بیرت چۆن بۆدروست کردنی ئەو هاڕمۆنیایە چوو؟/ ئای لە سەداتیی پایزێ/ ئای لە جواناوی شیعرە کەزی درێژەکان/ ئای لە ورشەی کوانوو/لە زەردەخەنەی هیوابڕاو/لە پەنجەی لە گۆچوو/لەزرینگانەوەی کەژاوە/ ئای لە چی نا؟/

گریانێک لە چاوی هەڵوەدای ڕۆژپەڕ
دەڵێی هەوری هاوینانە
نەپەرت دەبێ، نە دەبارێ...
خوایە بە دوعای چ هەتیوێک
بە سوجدەی چ عابدێک
بە نالە نالی چ نەخۆشێک
بە شەبەقی چ خوێنێکی بە ناهەق ڕژاو
ئەو دەسەڵاتە (بێدیماهی)ـەت بەعیشق داوە؟

له شەختە چرۆ دەردەکاو
له بەهاران دەیوەرێنێ...
خوایە ئەوە چ بەڵایەکە
بۆ عەبدی خۆتت ناردووە؟
ختووکەی ڕهێڵە دەداو
چیا دادێنێ؟
چ بەڵایەکە
له رۆشناییا زوڵمەت و
له زوڵمەت دا رۆشنایی بەرپا دەکا...؟
خوایە... ئەوە...چ...بەڵایەکە...
بۆ عەبدی خۆتت ناردووە؟

حوزەیران/2003

تێلنیشان

ئایا باشتر نییه وەگیر قاتلێک کەوی
تا وەگیر خەیاڵی ژنێکی هەوەسباز؟
«نیتشه»

(1)

سنووری کۆچەریان لەو سۆزەوە دوای هات/پێخوستی ئەرخەوانی پێوە بوو.../سۆمای چاوم مینا بوو/سایە بێهاوتا...بێنەزیر/کنێر پاڵپشت/تەم بەرکۆژە.../تۆ نیگارێک نی مەکۆی سیحر و ئەفسانە/تۆ بێشەڵانێکی، جوانی و دڕندەیت پێکەوە تێدایە.../

دنیا لە سەهەندی گومڕاییدا نووستووە،
ئەو پیاوە سادە و دڵپاکە نەبێ
دەڕوا پێ لە دڵی خۆی دەنێتەوە...
دڵی شووشە
لە یاری پێکردندا شکابوو...
مارەزیو،
دڕندەی جەنگەڵان، پەسیوی پیلان...
مارەزیو شایانی تەلاری دڵ نەبوو
شایانی تەلاری مینابەند نەبوو مارە زیو...

(2)

(کاریَ)، لە هەیوانی روونایی/فرمێسکباراندا هاتووە.../ رووبەندی هەواداریە/گۆشەی رەشداگەڕاو/چاو کەوشەنی ئەوانی بڕیوە و بەردەوامە.../ (کاریَ)، پاسارییە؟/نەء/کاریَ هەناسەی ڕەشی سەردەمە؟/بەڵێ...

نێرگسی گوڵڕەنگی بینایی بوو
فیراق نەورەسی تەنیایی...
نەدیواری خانەقا ما،
نە بەر ئاستانەی خەرابات
ئیدی مەدەدیار لە کامە ڕووگە
لە شەیدایان دەردەکەویَ...؟

(3)

ژانری چی دادڕەس؟/درەختی مەوسیمە/نادیدە.../تیری غەدر لە بەیان دەگریَ/تەتەر بە دەردیان نەخوارد/مۆسیقا... ئاواز/ لە کوێی مردنن...؟/

خۆزگەکانم گوڵیان دا
گوڵنار چەتری خەرامان بوو...
ئەوە من نیم سنووری تەم دەبڕم
ئەوە ئاوێنەی (کاریَ)یە
شەوق لە سۆز دەداتەوە....

(4)

کێ وای کرد وێنەی خۆمان نەناسینەوە؟/توحفەییێک بوو لە مۆزەخانە/بەڵام هەڵنەواسرا بوو/هەڵپەسێردرا بوو.../ لافاویش هات/ئێمە هەر تینووەکەی جارانین.../زەنەکە.../ زەنەکە..زەنەک

چیا نایەڵێ بخەوم،
چیا نەیانهێشت بخەوم.
چیا تەماشامان دەکەن،
چیا تەماشایان کردین،
چیا دەبینن چ دەکەین.
چیا بینیان چمان کرد...
چیا ئیتر باوەشمان بۆ ناکەنەوە...
چیا ئیتر تێمانگەیین چماڵێکین...
چیا نایەڵن بخەوم...

(5)

باران بوو خۆڵەمێشی دامرکاندەوە.../بەی بوو/قوببەی هەڵداشتە فڕۆکەخانەکان.../هەورازێکی سەخت نەبوو/ ئەگینا شەو هەر من دەزانم چی پێ دەکردین/ئارێ!... ماسکفرۆش بازاڕیانە/ئارێ (کارێ)یشی تێدا بەشدارە.../

لەو دیو جامخانە شینەکانەوە دەیانبینیم
لەو دیو جامخانە شینەکانەوە دیتنم...
لەو دیو جامخانە شینەکان،
دەستیان لە پرچی شیعرم نابوو
ئاگریان بەڕوودا دەپرژاندم...
بانگ هەر جارێک بوو:
خوداحافیز مەوسیمی خاییِن...

(6)

فیراق پێشوتاری کتێبێک بوو/بەشەختە نووسرابووەوە.../ باڵ بە باڵدارانەوە.../وچان بە سیمای ماندوو.../(دیسان شەوهات)/ (کارێ) شەوبەشارە.../ئەرێ ماندوو نەبووی کارێ؟/

سپێدە بەوازی ئێمە روون دەبووەوە...
سپێدە بەوازی ئێمە روون ببووەوە...
خەنەبەندانی ڕووبەندو
شینی سایەی رەشماڵان... بوو
سپێدە ئەی دڵ درێژدەبێتەوە...
درێژ دەبێتەوە...
درێژ دەبێتەوە...درێژ
تا دەستی بە بوولێڵ ڕا دەگاو
نایەڵێ تاریک دابێ...

هەندێ لەو شوێن پێیانەی بەسەر شەختەدا مابوونەوە

مەکان شەوقی بە عێلاتە پەشمە کۆنە هەوار
حەیات زەوقی بە ئەحبابە بایە ئاووهەوا

«حاجی»

(1)

ڕۆژگارم بێ تۆ سارد
لەگەڵ تۆشدا بە ئازار...
هەنگاوم بە ئاوازەکانەوە دیار.
ئیتر وابوو:
ژیان لە بروسکەیەکەوە هات
بە بروسکەیەکیشەوە ڕۆیی...

(2)

دەستەکان چوونەوە باڵ یەکتر
هێلێک لە مۆمەکانی سەر تاخچەدا هاتبوو
مەرگی پەپوولە و
گیانەڵای هۆشی بەدواوە بوو...
دەستەکان لە پاڵ یەکتربوون
ڕێگایەکی تر نەبوو...

(3)

گەڕایان لەو ڕووبارەدا خستبوو
لە ڕۆژگارێکی تاریکدا
سنگیان دابووە خۆر...
کۆمەڵێ ماسی بوون کەس نەیدەناسین.

(4)

ڕۆژێ لە ڕۆژان
پەنجەم لە پەنجەی تۆ ئالان.
دەرگاکان داخرابوون
من هیچ کلیلێکم پێ نەبوو
کلیلەکان
لە خانەی مەرگ پارێزرابوون
ڕەنگە مردن لە جودایی خۆشتر بێ.

(5)

هەور
کوچە بە کوچە
شەقام بە شەقام
دەرگا بە دەرگا
بە دوای ناو نیشانی برسیەتیدا دەگەڕا...
لە خاکی نەزۆکدا
مرۆڤ تەنیا دەسەڵاتی بەسەر قسەدا ماوە.

(6)

لە سایەی بەفرەوە
بەرەو خاڵێک دەیبینین و نایبینین...
پەیژەی ئومێد بە ئاوازە کپەکانەوە
لاوییێتی گریانی پێدا دێتەخوار...

(7)

مەرگ لە لەپی دەستێک دەچوو
بەزاری هەڵۆوە...
هەڵۆ ئاسمان تەی دەکا
مەرگ زەوی...

(8)

چەترێک بە دیواری نیگاکانەوە
ناهێڵێ چاوەکان
تارمایی گومان بیانگاتێ.

(9)

ژێی کەمانچەکەیان پساند
ئەی چاوی شێخ
موحیبەتت لە چ کەندێکدا فڕێدا!؟

(10)

هەورازێک لە پرچی ئەودا بوو
سێوێک لە لێو و
دۆزەخێک لە چاوی...

(11)

خەونەکانمان هێشتا لە سندووقدان
وەرە پێم بڵێ
خۆشەویستی نەمردووە.
وەرە پێم بڵێ ئیتر وەختی نەما،
رووپۆشەکان هەڵدەگرین.

(12)

ئەو پەلکە گیایانەی
سێبەریان لە ئێمە کردووە
لە زەمینێکی بروسکەدارەوە شین بوون.
چ خەبەر کەژێ!
هەتاوی چاوت
ڕێ نادا چاو لێک بنێم؟

(13)

شوێن پێ بەڕەگەکانەوە دیارن
گریان ئەستێرەیەکی کوژاوە،
لە ئاسمانێکی سپیدا
ڕەنگ دەداتەوە...
لە زەنگێکی برۆنزیدا
دەنگ دەداتەوە.

(14)

هەور
لە بەینی پەنجەکانی مندا دزەی کرد کەژێ!
باران لە چاوی تۆ...
بەڵام پەنجەکان لە خاچ دران
(خۆشەویستم)
لەو باوەڕەدای
بێم لە شانۆگەریەکی ناتەواودا دەربکەوم؟

(15)

کولێرەیەک
بەسەر کەللە سەرەکانەوەیە
کەس لە هاواری باران ناچێ
باران
لە مەیدانی شەڕدا بە تەنێیە
کلیلی دڵیان ڕفاندوە...
چاوە خومارەکان چاوەڕێی چین؟
چاوە خومارەکان بە دیارچییەوە دانیشتوون؟
باران لە مەیدانی شەڕدا بە تەنێیە.

(16)

وەک مەرگ
وێنەی ئاسمانی بێپایان
شینە کەژێ
لەو بەرۆکەوە بۆ ئەو بەرۆک
گوڵێکی ماندوو،
سیسە کەژێ!

(17)

هەموو شتێک وەک خۆیەتی
ئاوێنە
بە روخساری شەکەتدا هەڵواسراو
رەنگە دەرگای ئومێد
لە بەفرێکی پاییزیی زیاتر نەبێ
ئەرێ بەڕاست!
چڵێک لە ئینجانەی بەر پەنجەرەدا بوو چی لێ هات؟

(18)

پەنجەکان جوان بوون، ئاوازیان دەچڕی
پەنجەکان جوان بوون دەچوونە باڵ پەنجەی تر...
ئێستا پەنجەکان
بێ هودە لە هۆڵەکان هەڵدەبڕێن...
پەنجەکان...
ئاخ پەنجەکان...

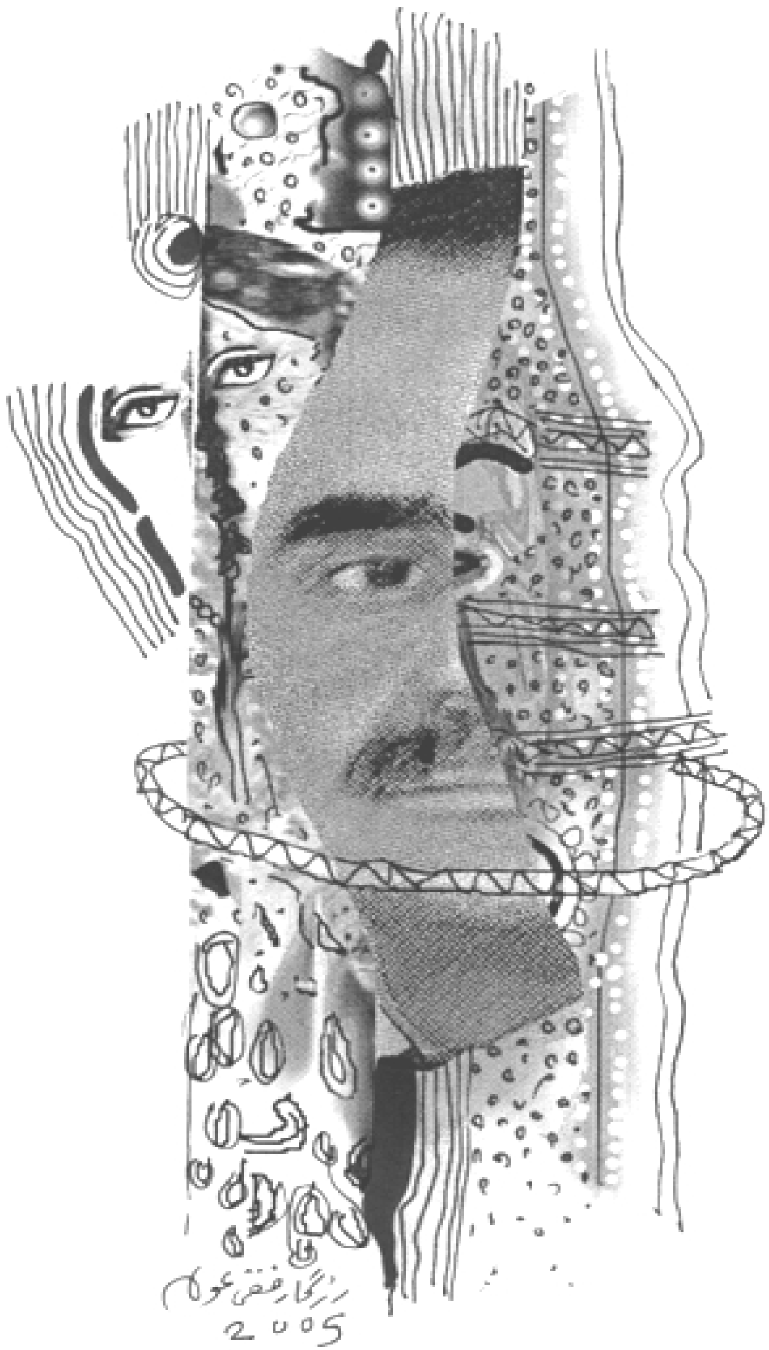

(19)

گڕێک لە قووڵاییی کەلاوەکانەوە،
لە قووڵاییی ساتە نەفرەت لێکراوەکان
گڕێکی ماندوو،
فێڵ لێکراو...
بێ دەرفەت
ناسیمەوە کەژێ،
گڕی خۆشەویستی هەردووکمانە.

(20)

بەرد رەگی دەرکردووە...نابزوێ.
ئاو رەگی دەرکردووە... ڕێ ناکا.
چۆلەکە رەگیان دەرکردووە... نافڕن.
زەمین بێ ڕەگ ماوەتەوە.

(21)

بەرەواژییەکان پێکەوەن.
بەرەواژییەکان بەیەک رێگادا دەڕۆن،
لە یەک جێگادا لێ دەخەن...
بەرەواژییەکان پێکەوەن
وتار بۆ یەکتر دەخوێننەوە
چاو لە یەکتر دادەگرن
بەرەواژەکان بڕیاریانداوە پێکەوەش بمرن.
بەرەواژەکان پێکەوە دەمرن...

(22)

مانگ لە مێشکێکی پڕاوەوە هەڵاتبوو.
ئەوانەی لە بانیژە وەستابوون
لە ناو گەڵای درەختەکاندا دەیانبینی
دەردەکەوت و ون دەبوو...

(23)

خاڵێک
هەموو روناهی لە خۆیدا کۆکردەوە
گەڵاکان سێبەریان برد
چەکەکان خەون.

(24)

پیتەکان لە جەستەی تۆدا دەلەرێنەوە
وادەی چاوەڕوانی نییە...
کە لە گەڵتام هەمیشە دەڵێم جارێکی تر ناتبینمەوە...
چ سرڕێکە کەژێ
تۆ بتوانی بە بێ من
لە خەونێکی پایزیدا نقوم ببی؟

(25)

تۆ لە حەقیقەتی ئاراستەکان نەگەیشتووی
هەرگیز وێنە ئەندازەییەکانی واقیع
شکڵی میوەکانی خەیاڵ نادەن.

پایزی 2002

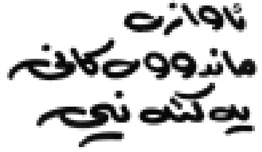

ئاخ سنگی قووڵی ئەم بێدەنگییە چ پاک هەناسە هەڵدەکێشێ...
بڕوانە چلۆن گوێ رادەدێرێ ئەم بێدەنگییە پیرۆزە...
«نیتشە»

A

وشە تەنیا باڵ نییە،
لەبەر پێی شازادەدا
بە سوپاس بدرەوشێتەوە...
پەرۆشیی،
کانگەی پێسپاردەیی و
ئاراستەی رێ پێ هەڵە کردن دەرچوو...
کەژێ، هەر لە دەستپێکدا
کێڵگەیەکی بەردارو بوو...
دۆڕاوبوو...

کەژێ بەڕووبەندی وا دەردەکەوت
لە قەنەوزی گۆمە وەستاوەکانی دەکرد...
لە ساوی ئاو،
لە ئەندازەگیریی تۆزاڵی خۆلێگۆڕان...
لە دەسپێکەوە،
چاوی لێ بوو
لە تاڵ تاڵ و سات و سات و
چڵی چڵی دەوروبەر فێر بوو،
چاو لە ئاسمان
ورشەی مانگ لە زلّکاودا نقوم بکا...

وشە نوخشەی ختوکەدانی ویژدانە!
ئەشقیای بە کێوکەوتووی
هاوڕێی(با)
هاوڕێی باران...
ئەوە نیگای هاودەم نەبووە
روو لە ئاسمان...
ئەوە چاوی ئارەزووبازی کەژێ بوو
کە دەمگوت نەفرەت لە رۆشنایی دەکا
خۆی لە پاکدامەنی دەدزێتەوە...
وا دەرچوو...

سپێدەی هاوین،
لە چاوی تەلیسماوی درۆینی کەژێ دا
گڕی دەباراند...
خەیاڵم دەکرد ئەو راڕەوە
بە بێ تۆ نەچێتە سەر...
ئەستێرە بکوژێنەوە
جارێکی تر بەیان نەدا...
بەڵام وشە هەرگیز
بوونەوەرێکی بە تەنێ نییە.
مەگەر جوانی و ڕەندی دنیا
لە کوێدا جێیان دەبێتەوە...؟!
بۆ روناهی ڕێ
من وشەم بەسە.
تۆیش تا هەتایێ نوقمی
وەهمە لەززەت بەخشە،
ئایدزهێناکانی خۆت بە...

وشە تەنیا باڵ نییە کەژێ!
کەژێ ی ژوورە تاریکە پەنهانەکان
کەژێ ی فێڵباز...
وشە تەنیا باڵ نییە...
من وشەم بەسە...
کەژێی فێڵباز!

2004.8.12

B

گریان... ختوکەی خەیاڵە نووستووەکانی ناخ
لە بەهەستترین تەجەللایدا.
گریان وەجدی شەفەق و نامەی سپێدە،
لەو چرکە کورتانەی بنەوشەیی دەنوێنێ...
مرۆڤ چەندی پێویستی بە شیعرە، پێویستی بە گریانە...
شاعیر تا لەکڵپەی ئاگرو
یەکتەنی شاخ و
تەوژمی باهۆزبگا...
دەبێ بگری...

گریان ئیکسیری دارایی روناهییە...
شاعیران دەبێ بگرین...
تا خەڵوەتی نهێنیەکانیان گوڵی لێ بڕوێ...
بەنابەڵەدم مەزانە...
پێویستە قسەیەک لەو مەسەلەیە بکەین...
گریان... باڵی ئەو رەنگاڵانەشە
ئازادانە ئەم چڵ و ئەو چڵ دەکەن...
گریان... بارانی ناوەختی رێکەوتی خۆشەویستی و
رەشەبای جودابوونەوە و
هاواری برسیەتی و بەجێهێشتنی وارو نیشتمانیشە...
هەمیشە سەردەمی بێ گریان،
بە رۆژگاری بێ ئومێدی و هیوا بڕاوی ناوزەد دەکرێن...

گریان... دەستەواژەیەک نییە،
مانای لێکبدرێتەوە،
گریان نیازێکە
وێنەی کەڤاڵی هونەرمەندێک،
بە کۆمەڵێک رەهەندی دیار و نادیار دەخوێندرێتەوە...
دەسا بابگرین
بەسەر سێبەری،
ئەو ئاوازانەی گژوگیای بناریان بە عەشق دەنەخشاند...
بابگرین
بەسەر تارمایی ئەو خەونانەی بە شیعر دەستیان پێکرد و
بە شیعر کۆتاییان هات...

بابگرین
بەسەر جوانیەک
پێشەنگی کەژاوە و
چرای سەفەرە...
بابگرین...
ئاسمان چاومان لێ دەکا...
ئاسمان لاساییمان دەکاتەوە...

2004.8.6

C

نەژاد! خود لە بارێکدا نییە
ڕەهایی دەربڕێ...
ئیتر نەما ،
نەما دیدار ئاخر بوون، جێی سەرنج بێ...
بەسەرچوون
ئەو ڕۆژگارانەی ماسک و ڕووبەند
هەر لە دووررڕا دەردەکەوتن...
نەژاد! پێم کەوتۆتە سەر ڕەشانگ.
کە چی هێشتا
بەفر نایەڵێ
ئاسوودە سەرەخەوێ بشکێنم...

بەفر نایەڵێ چاوم ببشکۆی و
شەفەق و بووڵێڵ بگەییێنمەوەیەک...

هاوسەنگیی سرووشت
دڵساردی نەدەگەیاند...
ئەندازەگیریی،
کارێک نەبوو لە بەرامبەر هەستدا کردیان...
مێرخاسی،
ئیتر ناوکۆیی(هاتی) نییە،
ختوکەی ڕەهێڵە بداو
مەوسیمی چرۆ و نەوای هوزاران دەستەمۆ بکا...

با بەخەونەکانماندا بچینەوە...
ئیتر وەختی هاتووە
بزانین چیمان لە بیر کردووە...

داوامان لێدەکەن
شەباقەی برینەکانمان کراوەتر بێ،
تا خوێنمان کەژاوەی مارینز و
یاریە خنجیلەکانی دەسەڵاتی پایتەختان
ڕەنگینتر بکا...
بۆ نا!؟
پاکدامەنی
کەی لە ئەلف و بێی سیاسەت
جێی بووەتەوە...
ئەو غەیبە
بە کام سۆز کەشف دەکرێ؟

نەژاد!
هەڵەتێکە،
نازانی نەبڕۆی، نە وچانێ بدەی...
نە گیانی شەکەتت
بدەیتە بەر ئاوهەڵدێرێ
قیبلەنماییێکت پێنیە،
نازانی رووت لە کوێستانە
یا گەرمەسێر...

لەو ڕەوزەنەوە دەیانبینم،
چوارشانە،
بەڕسکان ڕسکاون...
لێزمە و گەواڵە هەورانیش رادەگرن.
لێ چاوغایەنن،
بڕوایان پێ مەکەن...

ئەوە دەمگۆنییە نەژاد!
ئەوە پەرتەوی نهێنیە دەرەوشاوەکانە...
لەو ڕەوزەنەوە دەیانبینم...

2004.7.8

D

«فڕین بە فڕین دەست پێ ناکا.
ئەوەی دەیەوێ فڕین فێر بێ
دەبێ لە پێشدا وەستان و ڕۆیشتن و هەڵاتن و سەرکەوتن فێر بێ...»
نیتشە

لە وەتەی هەین
هەوراز دەماندا تە دەست نشێو و،
نشێو ڕووبەڕووی هەورازمان دەکاتەوە...

لەو کۆستەوە بۆ ئەو کۆست...
خانەگەردان...
ماڵ بە کۆڵ...
بەڕووباران خوێنمان داوە...
بە بڵندی چیایان کە لە سەرمان پژاوە...

ئێمە فڕینمان بە فڕین
دەست پێ نەکردووە...
لێرە...
لەسەر خاکی خۆمان هێلانەمان چێ کردووە،
لەو سەرەوە هاتوون
بێ ئەوەی غەدرێکمان لێکرد بن،
یا سنووری باخچەکانیانمان بەزاند بێ
لێیان تێکداوین...

ئێمە فڕینمان بە فڕین
دەست پێ نەکردووە...
هیچ نەما پێمان نەکەن...
رێگەی داهێنەرانەی وایان لە ئازاردان و
کوشتن و رەشکردنەوەمان داهێنا
کەسنەکردە...
بەڵام ئێمە عاشقی ژیان بووین،
عاشقی هەتاو و خاک و باران بووین
نەنووستین.

ئێمە فڕینمان بە فڕین
دەست پێ نەکردووە...
ئێمە بەرلەوەی
دەستمان بگاتە ئەو هێشووە،
زۆر چڵمان لە ژێر پێدا شکاوە و
کۆڵمان نەداوە
خۆمان بە هی تر گرتۆتەوە...

ئێمە فڕینمان
بە خوێن و
فرمێسک و
بەتاوی گریان و
بە تەکانی هەڵات هەڵات و
بە چاوەڕوانی زیندان و
گەردەلوولی ئەنفال و کیمیاباران و
بە زوڵمی مێژوو و جوغرافیاوە
دەست پێ کردووە.
ئێمە فڕینمان بە فڕین
دەست پێ نەکردەوە.

2004.3.8

E

زیندە خەونن،
ئەو هاوکێشە ناو هاوسەنگانەی
وەک ئینجانەییێکی گڵ لە دەستمان گرتوون...
زیندە خەونن..
ئێمە گرێژنەی دەرگا تێکشکاوەکانمان،
هێشتا هەروا ماوەتەوە..
ئاهەنگێکمان بەبوونی، نەبووی
دەورو زەمانێکی زۆرمان نەداوە..

دەرچوو زۆربەمان،
لە بەرنامەی زیندەبەچاڵکردنی خەونەکان..
لە بەدنیهادی بێ ئەندازەی
وەفا و شەرم نەگەیشتبووین.
دەرچوو ئێمە سەهو بووین..
دەرچوو...(؟!)

زیندەخەونن،
ئەو کوانووانەی
لە دووکەڵ زیاتری لێ دیار نییە،
سەرسام..
حەپەساو..

بردارەکەم، لە هەندەران دەژی..
گرفتی گەورەی ئەوەیە،
وەرزەکانی ساڵی لێ تێکچووە،

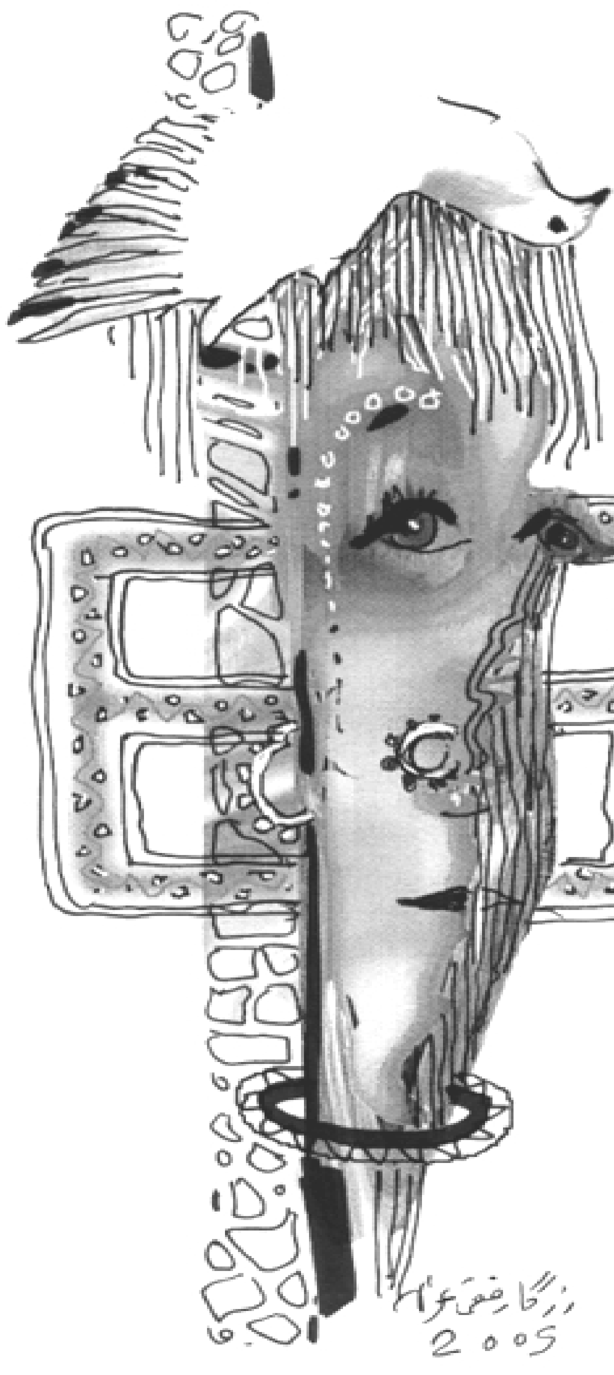

برادەرەکەم،
گەنجینەی بەردەرگای ماڵی خۆیان نابینێ!
چووە بەدوای ئەو گوڵانەدا دەگەڕێ
کە (لەوێ)
لەسەر تەرمی مردووانی دادەنێن..
ئەو لەوەتەی سەری هەڵگرتووە،
سەیری ئاوێنەی نەکردووەو
ئادگاری خۆی نەدیوە..
دوای ئەو هەموو ماوەیە
هاتبوو بە پەرۆشەوە
سیماو ئادگاری خۆی ببینێتەوە،
ئەو تا خۆی نەدیبوو
نەیدەزانی ئەوەندە ماندووە..
ئەوتا خۆی نەدیبوو
نەیدەزانی ئەوەندە ئومێد دزراوە..
ئەوەندە هیچیە..

زیندە خەونن..
ئەو مامەڵەت و سەرو سەودایانە..
وژەی(با)ن
کاسیشی کردووین،
دووکەڵی کووانویش
کە دیار نییە لە ئاگرەوەیە
بەرووماندا ئەدا..
بەخێر لە بەفرانباری تەمەندا
رەشانگمان لێ دەرکەوتبوو.
بەخێر خەریک بوو
هەنگاو هەڵێنین..
زیندە خەونن..
زیندە..خە..و..نـ..ن.

کانوونی دووەم 1995

F

رێگاکان بەرەو کوێمان دەبەن؟
رەشەبا بە زمانی لاڵمانەوە؛
ئاسۆی مێژوو
ئاسۆی جوگرافیا
ئاسۆی رەنگ و مردن..
ئاسۆی سیاسەت و قیامەت..
هەموو ئاسۆییەکان
دەکرێن بە پێکێک و:
لە شەوە لاڵەکان
لەشەوە کوێرەکاندا هەڵدەدرێن..

ئەو پێکەشتان نۆش!
بە ئێوە چی
ژێ یەکان دەپسێن؟
بە ئێوە چی
روانینەکان هەناسە سوار دەبن؟
بە ئێوەچی
چیاکان خاکە شین بپۆشن؟
بە ئێوە چی
مەرگ و
دەنگ و
کوێرایی؟
بە ئێوەچی..؟

رێگاکان
بەرەو کوێ یان بردین نیشتمانەکەم؟
ئەوە خەون بوو
یان موتەکە؟
ئەوە پرخە بوو
یا ئاوزنگ دان؟
ئەوە چەپڵەی
گرگنە حوجەکان بوو
یافیکەی سۆزانییەکان..؟

نیتشمانەکەم..
چی ما نەیاندەیێ و
چی ما پێت نەکەن؟
ئەوەی پێت نەکرابوو، پێیان کردی...
ئەوەی نەت دیبوو،
پێیان دیتی..

رێگاکان
بەرەو کوێیان بردین؟
زمانی
چەکی ژەنگاوی قاچاخچیان،
رۆژگاری
سەرەتاتکێ ی
هەرچی و پەرچی و
ماستاوچی و
کارخانەچی و
چی و چی..
بۆ کوێی بردین
نیشتمانەکەم،
نیشتمانە لەت لەت و
بێ ئاسمان و
بێ چراو
بێ رێگاو
بێ ئاسۆیەکەم ..

ئیتر شەوتان باش!
کە خەونی منالآنتان
زیندە بەچاڵ کردو
دوا رۆژتان لەپێ کرد..
شەوتان باش
شەهیدەکانتان
جارێکی دی شەهید کردەوە...
شەوتان باش
شەوتان با
شەوتان
شەو...

شوباتی/1995

G

خەزێنە و دەوڵەت، لە بەر دەگای خۆتە...
تۆ...
دەخوازێ هەولبدەی
بەهێزی دیماهی نەهاتووی جوانی بچیتە مەیدان...
بۆ نایێن(وەزارەتی جوانی)و
(بەڕێوەبەرایەتی گشتیی جوانی) و
(کۆمپانیای سنوورداری جوانی) دابمەزرێنین؟

کوردینە! وڵاتەکەی خۆتان نابینن؟
دەوەرن ئەمجارە
بە چاوی ناخ تەماشای کەن...
ببینن چۆن مێژووتان نەخوێندۆتەوە...
ببینن
چەند کۆڵەوار و
چاولەدەر و
بێ ئاراستەن...

نیگاتان بۆ چی پەرت بووە...؟
ئەوەتا خەزێنە و دەوڵەت لە بەردەرگای خۆتانە...
ئای لە ئێوە!!
کە بە خۆشتان ناوەستن...
ئای لە ئێوە،
هەوڵنادەن جیهانبینییەکتان هەبێ...
ئای لە ئێوەی
بە جارێ
پێتان
لە بەری خۆزگە و مرازان بڕیوە...

بۆ کوێ دەچن؟
بە دوای چیدا دەگەڕێن؟
ئەوەتا خەزێنە و دەوڵەت
لە بەردەرگای خۆتانە...
چارێکی دیکەتان کە نەماوە...
یا دەبێ هەبن،
یا هەبن...

(رۆشنایی ناخە تیشک داوێ...
نەژاد بیانبینە ، هەموو شتێکیان هەیە...
لە هەموو شتێک بوونەتەوە ،

ئیتر نازانن چی بکەن...
خوا خەم نەدا ،
ئەو خەمەی یەخەی گرتوون
تووشی کەس نەبێ...
تیاماون لەوەی بۆچی گوڵ
بۆنی جارانی نەماوە...
بۆ ناتوانن وەک جاران
گوێ بۆ خوڕەی ئاوهەڵدێران ڕادێرن ،
کە دەنگی هەندێکیان
وەک دەنگی وێککەوتنی
هێشوی ترێ وایە...

نەتامی چا وەک خۆی ماوە،
نەدانیشتنی چایخانە و
پیاسەی ئێواران...

هەموو شتێکیان هەیە...
نە زەردەی سەران...
نە یەکەمین بارانی پایزان
سەرنجیان ڕادەکێشێ...
تیا ماون...
هەموو شتێکیان هەیە،
نازانن چی بکەن...
بە راستی شایانی دڵنەواییین...
شایانی بەزەیین...)

2004.7.24

H

نەژاد سەیرکە!
دەفژەن
بە چ روانین و جیهانبینیەک
لە مەداری کەشف و یەقیندا گیرساونەتەوە،
کە لە من و تۆ ونە!
نەژاد!
بلێسە هەمان بلێسە بوو،
تیشکی لە درەوشانەوەی جیهانئاراوە
بە ناو کۆڕی غەریب و ئاشنایاندا
دەپڕژاند...

ئای کە نهێنیەیکی گەواهیدەر بوو،
هاتین (پاکی)مان بە تەرازووی لاسەنگ کێشا،
کە چی
هەڵەگۆیی بە تەرازوویەکی هاوسەنگ!!
ژەهرە گوڵنار نەژاد!
بادەی دوای نیوەشەوانی دەروێشی...
غەمزەی وشکە بڕواییە...
ڕاڕەوی یاساشکێنی...
لە نادانیان نەبوو،
دەفژەن
بەو روانینە
وەهمی دادڕەسی
بەرەو بارەگای نوور بە کۆڵدا دەدەن...

ژەهرە گوڵنار،
شارای زەمانی(قاتی)یە...
نەشئەی بادەنۆشی کەنارەکانە...
چ هەڵپەیەکە
نیوسەدە زیاترە، دارا دارێکی نەدی...؟
لێڕوانین
لە قەڵەمڕەوی سرووتە ڕسکاوەکاندا کەنارگیرە...
شاش بووە،
بە دوای چەشەییێکدا دەگەڕێ
سەراپای لەخۆنووسانە...ونە...

دەفڕەن ئاشنان... نامۆنین
چەمی چاوان و
هۆشی مەستی و
ڕووناهی دڵان دەبینن...
وەنەوشەکان کە رازێکیان تێدا نەبوو...
ئەوە تەبعی هەڵبوون بوو
لە شەوێکی دەیجوور و نوتەکدا...
ئەوە کانی زەمەندێکە
ڕەنگ بە پەلکەگیا دەداو
بۆن بە عەتر دەبەخشێ...

ئیتر چ بەرگرێک هەیە
دارستان لەگەڵ بووڵێڵدا نەسووتێ...؟
دەفڕەن بێ پەروایە،
دەخوێنێ و دەڕوا...
خۆشخوانی
کە شۆخی نییە برادەر...
برینی بیشەڵانانە،
نیگاری سۆز
باڵندەی بەرزەفڕو
سایەی چیلەمێو...

گەڵا
گەڵا
نەژاد بڕوانە!
گەڵا چۆن بوون بە ئاوێنەی وەرزەکان
دەفڕەنیش بە گوڵی دیوان...

2004.6.26

I

چی بگێڕمەوە؟ بە تەنێ بووین...
بیابانێکی بێ پایان بوو،
بێ داد، بێ هانا...
گەردەلوول پەیامی نیهانیی و
خەندەی لەسێدارە دراو...
چی بگێڕمەوە؟
ڕێکەوت سرووشت بەدەر بوو،
بەهانەگر، ڕاگواستە...دڵگەرم...
تۆ بڵێ خەونی رەهێڵە...
ڕامانی باران...

ئاوڕدانەوەی بەفر و
فڕینی سێبەر...

چی بگێڕمەوە،کاکە نەژاد!
کارخانەیەک بوو بۆ خۆی،
لە کزەبای بەیانیان پشێوتر،
سوختەی دڵڕەشان...
چی بگێڕمەوە؟
ئەو وەختی هەموو وەرزەکان
یەک وەرز بوون
بەڵام نازانم...
بە بیرم نەماوە کام وەرز بوو...
ئەگەر بڵێم زستان بوو دڵنیا نیم...
ئەگەر بڵێم پاییز بوو... دڵنیام نیم...
ئەگەر بڵێم بەهار بوو... هاوین بوو
دڵنیا نیم...

له بیره خەو راچوو بووم،
ئاگام لێ نەبوو
هاتبوو دڵی ماندوومی
له جانتاکەی نابوو و
ڕۆیشتبوو...
که هۆشیار بوومەوە، دەستم له سنگم کوتا
ئینجا زانیم...
لێ پاشی چی...؟ چی بگێڕمەوە؟
چی بگێڕمەوە،کاکە نەژاد!

2004.9.2

هەوڵە چاپکراوەکانی نووسەر

1) لەبواری لێکۆڵینەوەی ڕۆژنامەنووسیدا

* ڕۆژنامەگەریی کوردی و ڕۆژنامەنووسی کورد
نامیلکە-چاپی 1984، بەناوی خوازراوی
(پاکزاد محمد کریم)، چاپکردن و بڵاوکردنەوەی یەکێتی ڕۆژنامەنووسانی کوردستان(لەشاخ) چاپی دووەم بەناوی سەریح، هەولێر چاپخانەی زانکۆی سەلاحەددین، 1991.
* پرۆژەیەک بۆ دەرکردنی ڕۆژنامەیەکی ڕۆژانە بەکوردی
لێکۆڵینەوە-گۆڤاری(ڕۆشنبیری نوێ) بەغدا، پایزی 1986.
* هەڵەی چاپ، ئەمڕۆ ئاسۆی دوا ڕۆژ
لێکۆڵینەوە-بەدووبەش، ڕۆژنامەی (هاوکاری) بەغدا-1988.
* وێنەو کاریکاتۆر تایپۆگرافیاو بەکارهێنانیان لە ڕۆژنامەگەریی کوردیدا
لێکۆڵینەوە-بەسێ بەش، گۆڤاری (کاروان ژمارە 85 و 86 و87)ی 1990.
* برایەتی: یەکەمین ڕۆژنامەی ڕۆژانە لە مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردیدا
لێکۆڵینەوەو بیبلۆگرافیا-چاپی یەکەم گۆڤاری(یەکگرتن) کە لە هەندەران دەردەچێ، چاپی دوەم چاپخانەی خەبات 1991. چاپی سێیەم چاپخانەی وەزارەتی پەروەردەی هەولێر-1997.
* ئاژانسی دەنگوباسی کوردستان(ئاداک-ADAK)
پرۆژەی دامەزراندن و بەڕێوەبردن
لێکۆڵینەوە-ڕۆژنامەی (برایەتی) بەسێزدە ئەڵقە، هەولێر-1993، چاپی دووەم بە کتێب چاپخانەی خەبات دهۆک 1997.
* درەختی بنکۆڵکراو:
پەنجەنماییێکی ڕۆژنامەنووسییانە بۆ باری ڕووناکبیری و کلتووری کوردی چاپی یەکەم کوردستان 1995، چاپی دووەم سوید 1996.
* چەند وتارو نووسینی تر هەر لەم بوارەدا لە شوێنی جیا جیا بە کوردی و عەرەبی.

2)شیعر

* ئەو شەوانەی خەون نایێ:

چاپخانەی (النعمان)نەجەف-1977.

* تاڤگەی مەند

چاپخانەی (شفیق) بەغدا-1987

* چەند کۆتەڵێکی جەنازەیی:

چاپی ئیتالیا 1994

چاپی کوردستان 1995

3)لەبواری وەرگێڕاندا

*نووستوی بەر باران:

شیعر-لە فارسییەوە، جاپخانەی (علاء)بەغدا-1980

* ڕێگاوبان، پێنج چیرۆکی درێژو شانۆنامەیەک لە نیکۆلای خایتۆڤەرە

چاپخانەی (الحوادث) بەغدا-1983

* سەرتاییەک بۆ تێگەیشتنی هونەری تەشکیلی

چاپخانەی(حسام) بەغدا 1986

*چەند نامەیەک بۆ تارانتابابو:

شیعری نازم حیکمەت، وەرگێڕان لە عەرەبییەوە.

چاپخانەی (الزمان)بەغدا-1990.

* دایکی کورد-دانییێل میتران

وەرگێڕان لە عەرەبییەوە 1996.

4)

* پایزی چاوەکان

کۆلاژ لە تاراوگەی شیعردا چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیری-هەولێر 1998.

* چاوەکان.. هەمیشە چاوەکان...

کلاو رۆژنەیەک لە شەختەدا، چاپخانەی وەزارەتی رۆشنبیری 1999

* شرفە-بە زمانی عەرەبی، چاپخانەی خەبات دهۆک-1998

* بێجگە لە دەیان شیعری وەرگێڕدراو و نووسینی دیکە لەکات و شوێنی جیاجیادا بەکوردی و عەرەبی.

ریزبەندی و پاش و پێش پێکردنی شیعرەکان بەپێی مێژووی نووسینیان پەیوەندی بە دەرهێنانی هونەرییەوە هەیە.

Some of Footprints that were Left on the frost

Contemporary Kurdish Poems

by:
Nazhad Aziz Surme

First Edition
Kuraistan-2005